

Зіміна Ганна Юріївна
курсант факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування ДДУВС

Науковий керівник –
старший викладач кафедри
криміналістики, судової медицини
та психіатрії **Бідняк Г.С.**

СУДОВА ФОТОГРАФІЯ У КРИМІНАЛІСТИЦІ

Криміналістична фотографія - один з розділів криміналістичної техніки, що представляє сукупність наукових положень і розроблених на її основі фотографічних методів і засобів, використовуваних для зйомки і дослідження криміналістичних об'єктів.

Фотозйомка повинна передувати будь-якому іншому способу фіксації криміналістичних об'єктів і виконуватися згідно з науковими рекомендаціями. Оптимальною визнається така фото фіксація, коли закарбовується і колірна гамма криміналістичного об'єкта.

Система криміналістичної фотографій складається з двох частин: оперативної та дослідницької, диференційованих за сферами застосування. Засоби і методи вперше використовуються в криміналістичній практиці для відображення обстановки, у якій проводилося слідча дія, а також добутих доказів, організації кримінальної реєстрації, розшуку злочинців, викрадених речей і в інших напрямках.

Дослідницький малюнок використовується в експертній діяльності для зйомки представлених експерту криміналістичних об'єктів та їх дослідження. Експертиза за допомогою фотографічних засобів і методів дозволяє виявити слабо видимі і невидимі ознаки криміналістичних об'єктів, їх колірні і яскравість відмінності, механізм з льодоутворення. Фотографічні аналітичні методи використовуються також з метою дослідження фотознімків і фотоапаратури, фотоматеріалів і хімічних реактивів при фототехнічних експертизі.

Судова фотографія — це галузь криміналістичної техніки, яка розробляє фотографічні засоби, прийоми і методи виявлення, фіксації та дослідження доказів. Зміст судової фотографії становлять наукові положення і практичні рекомендації щодо використання фотографії в розслідуванні злочинів.

Застосування фотографічної зйомки в розслідуванні злочинів зумовлено такими чинниками:

- 1) дає змогу якнайточніше зафіксувати об'єкт, його стан, ознаки;
- 2) забезпечує швидку фіксацію тих чи інших об'єктів;
- 3) дає адекватне уявлення про зображений на фотознімку об'єкт, фотографічне зображення має властивість наочності та

документальності;

4) існує можливість одержання слабо видимих і невидимих деталей, слідів, ознак [2, ст. 42].

Фотозйомка при проведенні слідчих (розшукових) дій, зокрема, огляду місця події, забезпечує максимальну повноту фіксації всіх об'єктів, елементів обстановки. З цією метою на місці події використовують такі прийоми зйомки, як орієнтуюча, оглядова, вузлова і детальна.

Орієнтуюча зйомка – це фотографування місця проведення слідчої (розшукової) дії на фоні оточуючої його обстановки. Метою такого фотографування є фіксація зовнішньої по відношенню до місця події обстановки, яка дає уявлення про місце проведення слідчої (розшукової) дії. Напрями орієнтуючої зйомки обирають так, щоб в кадр потрапляли найбільш характерні об'єкти обстановки (орієнтири), можливі шляхи підходу та відходу злочинців, потерпілих та свідків. Якщо умови не дозволяють зафіксувати все необхідне в одному кадрі, то орієнтуючу зйомку проводять панорамним методом (здійснюють кругову або лінійну панораму).

Оглядова зйомка – фотографування безпосередньо місця проведення слідчої (розшукової) дії, тобто частини місцевості (приміщення), на якій відбувалася розслідувана подія і залишилися сліди, що містять в собі інформацію про цю подію. Метою оглядової фотозйомки є фіксація предметів, слідів, результатів злочинних дій, взаємного розташування предметів обстановки місця проведення слідчої (розшукової) дії. На оглядових знімках необхідно відобразити ознаки, які характеризують сутність того, що сталося. Вони повинні створювати цілісне уявлення про обстановку місця проведення слідчої (розшукової) дії, про характер розслідуваної події, її наслідки, істотні елементи та деталі. Місце проведення слідчої (розшукової) дії фіксується з декількох точок, іноді знімки відображають можливі шляхи підходу та відходу злочинця, потерпілого або свідка.

Вузлова зйомка – фотографування групи предметів, окремого предмету або частини території, що містять в собі матеріальні сліди події, яка сталася. Вузлові знімки фіксують важливі фрагменти обстановки місця події. На ілюстраціях необхідно відобразити форму, розміщення об'єктів на місці проведення слідчої (розшукової) дії і відносно один одного. Окремий предмет фотографують не ізольовано, а з частиною оточуючої обстановки.

Детальна зйомка – фотографування окремого об'єкту з метою фіксації його форми, стану, структури, деталей та особливостей. Розмір об'єкту на знімку та напрямок зйомки повинні забезпечити фіксацію та роздільне сприйняття усіх ознак предмету. Детально мають бути сфотографовані, в першу чергу, такі сліди або речові докази, які неможливо вилучити з місця події або щодо яких немає впевненості, що вони не будуть пошкоджені чи знищені під час вилучення і транспортування.

Фотозйомка стала настільки невід'ємним елементом, що використовується майже під час проведення кожного кримінального провад-

ження незалежного від його виду. Наприклад, при огляді слідчий, прокурор або за їх дорученням залучений спеціаліст має право проводити фотографування (ч. 7 ст. 237 КПК України). Також, фотографування може застосовуватися під час допиту особи (ч. 5 ст. 224 КПК). Одна із засад кримінального провадження, а саме – гласність та відкритість судового провадження та його повне фіксування технічними засобами (ст. 27 КПК), зазначає, що проведення в залі судового засідання фотозйомки допускається на підставі ухвали суду, що приймається з урахуванням думки сторін та можливості проведення таких дій без шкоди для судового розгляду.

Фотографічні методи дослідження й фіксації є інструментом спеціаліста-криміналіста, експерта, за допомогою якого вони можуть одержувати нові фактичні дані з метою найбільш повного та швидкого розкриття злочину, викриття злочинця й захисту невинуватого. При проведенні експертних досліджень закон не регламентує допустимість конкретних науково-технічних засобів і методів. Експерт може застосовувати будь-які, науково обґрунтовані й апробовані на практиці методи та засоби, що забезпечують достовірність одержуваних результатів.

Наукова обґрунтованість методів і засобів одержання й оброблення зображень, що ґрунтуються на комп'ютерних технологіях, не викликає сумнівів. Вони розроблені згідно з сучасними науковими досягненнями, ґрунтуються на математичних операціях з інформацією, апробовані на практиці, характеризуються точністю, відтворюваністю результатів і доповнюють відомі методи й засоби традиційного фотографічного процесу. Загальновизнана наукова спроможність комп'ютерних методів і засобів зйомки й оброблення цифрових зображень зумовлює допустимість їх використання в кримінальному процесі [4, ст. 120].

Отже, на сучасному етапі, коли науково-технічний прогрес неспинно йде вперед, неможливо уявити здійснення своїх повноважень слідчим, прокурором, а особливо – спеціалістом, без використання криміналістичної фотографії. Спектр її використання може бути широким, але завжди з метою розслідування і розкриття кримінальним правопорушень. За останні сто років пристрої фото фіксації кардинально змінилися, а саме стали компактними та зручними у використанні. Незалежно від цього, основні методи даного виду фотографії залишаються незмінними.

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: станом на 1 березня 2017 року. – Х.: Право, 2017. – 366 с.

2. Криміналістика: Підручник / Колектив авторів: В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В. А. Журавель та ін. / За ред. проф. В. Ю. Шепітька. — 4-е вид., перероб. і доп. — Х.: Право, 2008. — 464 с.

3. Бірюков В. В. Фіксація ходу та результатів розслідування / В. В. Бірюков // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. - 2012. - Вип. 2. - С. 280-286. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vlduvs_2012_2_36.pdf.

4. Кобилянський О. Л. Особливості правової регламентації використання цифрових зображень у розкритті та розслідуванні рлочинів / О. Л.

Кобилянський // Теорія та практика судової експертизи і криміналістики. - 2010. - Вип. 10. - С. 119-123. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Trpsek_2010_10_21.pdf.

5. Когутич І. Тенденції пристосування криміналістичних знань у здійсненні судочинства / І. Когутич // Вісник Львівського університету. Сер. : Юридична. - 2013. - Вип. 57. - С. 336-341. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vlnu_yu_2013_57_44.pdf.

Іващенко Юлія Костянтинівна
курсант факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування ДДУВС

Науковий керівник –
старший викладач кафедри
криміналістики, судової медицини
та психіатрії **Бідняк Г.С.**

ЗНАЧЕННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ В ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

В своїй діяльності працівники національної поліції мають встановлювати об'єктивну картину події злочину, робити неочевидне придатним для сприйняття й дослідження, та врешті рещт надавати відповідну правову оцінку. Як зазначають М.Я. Сегай та Р.С. Белкін то «індивідуалізація вини та відповідальності неможлива без встановлення конкретних обставин злочину, осіб, які приймали безпосередню участь у його скоєнні, потерпілих та визначених предметів – знарядь, які використовувалися для досягнення певного злочинного наміру й інших речей [1, 3].тому криміналістична ідентифікація виконує важливе завдання в криміналістиці й становить важливе значення в практичній діяльності для розслідування злочинів.

Розкриття й розслідування кримінальних правопорушень завжди в якійсь мірі пов'язане з ідентифікацією. Проте незважаючи на те, що ідентифікація широко застосовується в практичній діяльності, варто зауважити, що учені-криміналісти не дійшли до остаточного визначення поняття, змісту та значення ідентифікації в криміналістиці.

Основоположником в розвитку наукової теорії криміналістичної ідентифікації був видатний криміналіст С.М. Потапов, котрий ідентифікацію розглядав, як метод та спеціальну методологію криміналістики. Він зазначав, що ідентифікувати можна будь-які матеріальні предмети, явища, ділянки місцевості, людську особистість у цілому ті певні ознаки, які їй притаманні [2].

Проте в розвиток криміналістичної ідентифікації було внесено багато наукових надбань С.П. Мітрічева, А.І. Вінберга, В.П. Колмакова, В.Я. Колдіна та багатьох інших вчених-криміналістів.

Необхідно також звернути увагу на вагомий внесок у теорію криміналістичної ідентифікації такого вченого - криміналіста, як В.П. Колмаков, котрий